

Громадська Н. А.,
к. політ. н., доцент,
Чорноморський державний університет імені Петра Могили,
м. Миколаїв, Україна
Акетіна О. В.,
Чорноморський державний університет імені Петра Могили,
м. Миколаїв, Україна

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЇЇ ПРОЯВИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У статті досліджується поняття політичної комунікації та її сучасні особливості. Визначаються основні риси сучасного інформаційного суспільства, а також ключова роль Інтернету як засобу зв'язку. Сформульовано позитивні та негативні прояви політичної комунікації в інформаційному суспільстві.

Ключові слова: політична комунікація; інформаційне суспільство; мережа Інтернет; електронний уряд; електронна демократія.

В останні десятиліття відбулись радикальні зміни у сфері інформаційних технологій. Прогрес у розвитку сучасних засобів зв'язку стимулював глобалізаційні процеси у світі, прискорив процес комунікації. Політика існує в межах комунікаційних процесів, тому вона однією з перших реагує на виникнення глобального інформаційного ринку, що впливає на умови ведення діалогу між різноманітними політичними інститутами і громадянами. Комунікаційний процес у політичній сфері прискорюється, стає більш технологічним та набуває такої нової властивості, як «зворотний зв'язок». До лексики додаються такі поняття, як «електронний уряд», «комунікаційна демократія», «електронне громадянство».

Трансформація політичної комунікації в інформаційному суспільстві привертає увагу науковців тому, що в сучасному українському суспільстві відбувається зрощення сфер масової комунікації та політики. Це означає, що мас-медіа стають могутнім інструментом політичної дії, а українська влада здебільшого перетворюється на медіа-владу.

Слід зазначити, що проблема політичної комунікації у вітчизняній науці є недостатньо розробленою. Бракує однакості в межах понятійно-категоріального апарату, методів вивчення політико-комунікативних процесів, а також цілісності в оцінці наслідків впливу новітніх технологій на політичну комунікацію в Україні.

Проте необхідно звернути увагу на вагомий внесок вітчизняних науковців у дослідження окремих аспектів політичної комунікації. Це наукові праці В. Андрущенко, В. Бебика, В. Горбатенка, Ф. Кирилюка та ін.

Варто згадати корифеїв дослідження комунікаційних процесів у сфері політики, до яких належать Г. Лассуел (масова комунікація, пропаганда) [10], Г. Блумер, Д. Рісмен (теорія масової комунікації), К. Дойч і

Д. Істон (основоположники кібернетичного підходу і системного аналізу в галузі політичної комунікації) Л. Пай і У. Шрам (теорія модернізації).

Безпосередній вплив на дослідження сучасної політичної комунікації мали основоположники теорії інформаційного суспільства, серед яких Д. Белл [1], Дж. Гелбрейт, Г.-М. Маклюен, Е. Тоффлер [19], А. Турен та інші.

Слід звернути увагу на ґрунтовні дослідження російських учених у напрямі політичної комунікації: Г. Почепцов [16], А. Соловйов [13], М. Грачов [6] (теорія комунікації), Ф. Шарков (основи теорії комунікації), М. Вершинін [4] та І. Биков [2] (мережева політична комунікація).

У цій роботі увага, перш за все, приділятиметься виокремленню ключових особливостей сучасної політичної комунікації, а також таким її проявам в інформаційному суспільстві, як мережева комунікація, електронна демократія та медіакратія.

Виходячи з вищезазначеного, метою роботи є виявлення сучасних особливостей та проявів політичної комунікації в інформаційному суспільстві. Згідно з поставленою метою, сформульовано основні завдання дослідження:

- проаналізувати наукові уявлення про поняття і сутність політичної комунікації;
- розкрити особливості становлення інформаційного суспільства;
- дослідити роль Інтернету в сучасній політичній комунікації в Україні;

– сформулювати позитивні та негативні прояви політичної комунікації в інформаційному суспільстві.

Термін комунікація з'явився в науковій літературі на початку ХХ ст. Комунікація (від лат. «communicatio» – «робити спільним», «розмовляти», «зв'язувати», «повідомляти», «передавати») виступає як необхідний

елемент взаємодії людей, груп, народів, держав, у ході якої здійснюється передача інформації, почуттів, оцінок, значень, смислів, цінностей [3].

Поняття «комунікація» має принаймні три інтерпретації: а) засіб інформації; б) передача інформації; в) вплив інформацією [15]. Перша пов'язана з проблемами диференціації засобів комунікації, різних за своєю природою, функціями та ефективністю; друга – із процесом комунікації; третя зумовлена проблемами масової комунікації.

Цікавим є визначення Г. Почепцова, за яким «під комунікацією розуміється процес перекодування вербальної в невербальну та невербальної у вербальну сферу» [16]. Тобто процес комунікації він визначає як можливість комунікатора примусити реципієнта до певних дій.

Однак у площині розвитку технічних засобів комунікації більш доцільним буде визначення А. Тургасва та А. Хренова. Автори визначають комунікацію як соціально зумовлений процес передачі і сприйняття інформації в умовах міжособистісного і масового спілкування за різними каналами за допомогою різноманітних комунікативних (вербальних і невербальних) засобів [15].

У політологічному контексті термін «комунікація» вперше вживає Ф. Ратцель на початку ХХ ст. Мова йшла про те, що «передача інформації в політичному відношенні є найважливішою зі всіх комунікаційних послуг» [6]. Для досягнення певних політичних цілей носії влади нерідко застосовували тактику ідеологічного «промивання мізків» або більш м'які форми інформаційного впливу, які нагадують сучасні прийоми пропаганди, агітації, зв'язків із громадськістю і політичну рекламу.

Слід звернути увагу на визначення політичної комунікації К. Дойча як «нервової системи державного управління», вважаючи політичні повідомлення чинником, що визначає політичну поведінку [5].

Відправним пунктом для аналізу функціональних і ціннісних характеристик політико-комунікаційних процесів може слугувати відома парадигма Г. Лассуелла, згідно з якою акт комунікації розглядається як структура п'яти складових: хто передає, кому передає, що передає, за яким каналом, з яким результатом [10].

Одне з найбільш повних тлумачень політичної комунікації надано відомим французьким соціологом Р.-Ж. Шварценбергом. Він визначив це поняття як «процес передачі політичної інформації, за допомогою якого інформація циркулює між різними елементами політичної системи, а також між політичною і соціальною системами. Безперервний процес обміну інформацією здійснюється як між індивідами, так і між керівниками і керованими задля досягнення згоди» [12]. На нашу думку, і Г. Лассуелл, і Р.-Ж. Шварценберг звертають увагу на зворотний зв'язок між комунікатором і реципієнтом, що є більш характерним для політичної комунікації в демократичних суспільствах, в яких громадяни можуть вимагати від влади прийняття певних політичних рішень. Тобто політична комунікація має на увазі не односторонню спрямованість сигналів від еліт до маси, а весь діапазон неформальних комунікаційних процесів у суспільстві.

Політичне життя в будь-якому суспільстві неможливе без усталених методів політичної комунікації. Р.-Ж. Шварценберг виділяє три основні способи політичної комунікації (відповідно до використання різних засобів) [12]:

1) комунікація через засоби масової інформації: друківані засоби (преса, книги, плакати і т. д.); електронні засоби (радіо, телебачення, Інтернет тощо);

2) комунікація через організації, коли проміжною ланкою є політичні партії, групи інтересів тощо;

3) комунікація через неформальні канали з використанням особистих зв'язків.

Виходячи з науково-дослідницької точки зору, можна назвати два основні способи політичної комунікації: горизонтальний і вертикальний. Горизонтальна політична комунікація, насамперед, розглядає процеси обміну інформацією на рівні «індивід – індивід» «соціальна група – соціальна група», «державна – державна» і т. д.; водночас вертикальна політична комунікація передбачає інформаційний обмін між суб'єктами різного рівня «державна – індивід», «соціальна група – державна» і т. д. [12].

Науковці схиляються до думки, що по відношенню до політичної системи і громадянського суспільства політична комунікація виконує такі функції:

1) інформаційну (поширення необхідних знань про елементи політичної системи та їх функціонування);

2) регулятивну (дає змогу виробити оптимальний механізм взаємодії як між елементами політичної системи, так і між політичною системою і громадянським суспільством);

3) функцію політичної соціалізації (сприяє встановленню певних норм політичної діяльності і політичної поведінки);

4) маніпулятивну (формує суспільну думку з найбільш важливих політичних проблем);

5) інтеграційну/дизінтеграційну (за певних політичних обставин об'єднує/поляризує громадян або їхні погляди щодо актуальних питань);

6) мотиваційну (отримана реципієнтом інформація може спонукати його до вчинення певних дій, наприклад виборча комунікація мотивує громадян до участі у виборах) [14; 17]. Узагальнюючи виокремлені функції, слід підкреслити, що головною метою політичної комунікації є формування громадської думки і суспільної свідомості, що прямо чи опосередковано впливає на зміст і характер різноманітних політичних процесів, які відбуваються в державі.

Однак не можна відкидати сучасні тенденції комунікативних процесів у політиці. Слід звернути увагу на різючі трансформації, що відбуваються в усіх сферах життя (економічній, соціальній, культурній, інформаційній). Мова йде про світові процеси глобалізації, які проявили себе революцією в технічній сфері, формуванням нових способів комунікації, широким використанням Інтернет-технологій. Саме ці трансформації зумовили формування інформаційного суспільства.

Поняття інформаційного суспільства набуло актуальності наприкінці 1980-х рр. на Заході і розглядалось як якісно новий період у розвитку цивілізації у зв'язку з електронно-технологічною

революцією. Найбільш повно концепція інформаційного суспільства представлена в роботах Д. Белла, А. Турена, О. Тоффлера, Г. Маклюена, Зб. Бжезинського та ін. Інформаційне суспільство характеризується визначальною роллю і високим рівнем розвитку інформаційних технологій. Головними факторами суспільних змін стають виробництво і використання інформації; теоретичне знання як вища цінність стає чинником формування нової соціальної структури суспільства, нових моделей управління. Ключову роль починає відігравати сфера послуг, причому інформаційних [12].

Один з апологетів цієї теорії Д. Белл вказує на утворення нової еліти обізнаних людей, яка «має владу в межах інститутів, пов'язаних з інтелектуальною діяльністю – дослідницьких організацій, університетів і т. п.». Основна політична небезпека розвитку інформаційних технологій, на думку Д. Белла, полягає в тому, що політична еліта може приховувати важливу інформацію від громадян [11].

Різні аспекти впливу нових інформаційних технологій на соціально-економічні процеси відображено в книзі «Третя хвиля» Е. Тоффлера. Він виступав за впровадження децентралізованих комп'ютерних мереж, оскільки в такому випадку контроль з боку державних органів буде сильно ускладнений [19].

Одним із перших передбачив появу так званої «електронної цивілізації» Г. М. Маклюен. На його думку, сучасний світ перетворюється на «глобальне електронне село», а засоби масової комунікації формують характеристики суспільства. Під терміном «глобальне село» Г.-М. Маклюен мав на увазі нову форму соціальної організації, яка виникне, коли надшвидкісні медіа зв'яжуть весь світ в одну величезну соціальну систему [12].

Проблематика інформаційного суспільства поступово змінюється парадигмою «мережевого суспільства», тобто акцент переноситься з поняття знання на комунікацію та її способи. Серед західних основоположників концепції «мережевого суспільства» найбільш відомим є М. Кастельс. У своїй роботі «Internet Galaxy», він наголошує що «... мережі являють собою відкриті структури, які можуть необмежено розширюватися шляхом включення нових вузлів. Типовим прикладом мережевої структури в політиці є структура Європейського Союзу». М. Кастельс застерігає, що посилення мережі електронних засобів інформації призводить до того, що «лідерство стає персоналізованим, а шлях до влади лежить через створення іміджу» [9].

Резюмуючи політичні наслідки становлення інформаційного суспільства, слід сказати, у першу чергу, про поглиблення процесу медіатизації політики, формування медіаполітичних систем та «еліти знання».

Одним із засобів, що визначають розвиток інформаційного простору на сучасному етапі, як у рамках всесвітньої спільноти, так і на рівні національних політичних спільностей, виступає Інтернет («*inter*» – «між», «*net*» – «мережа»), що являє собою глобальну загальнопланетарну інформаційну систему, засіб об'єднання різноманітних інформаційних комп'ютерних мереж для передачі та обміну

інформацією між країнами, регіонами, організаціями та індивідуальними користувачами [12].

Перша локальна комп'ютерна мережа, що отримала назву ARPANET, об'єднувала чотири електронних обчислювальних машини і почала функціонувати 2 січня 1969 р. Як глобальне явище, Інтернет в основному сформувався у 80-і рр. XX ст. Зараз Інтернет являє собою розподілену децентралізовану систему, в якій немає керівного центру. Щороку в Інтернет вливається приблизно 50 млн нових користувачів [12].

Інтернет багатосторонньо впливає на різні політичні процеси. Головними його перевагами є: гіпермедійне представлення інформації, значно ширший масштаб інформації; відсутність будь-яких територіальних або часових обмежень поширення чи отримання інформації, низька вартість аудиторного контакту, висока оперативність інформування [18].

М. Вершинін, проаналізувавши дослідження вчених щодо ролі Інтернету в сучасній політичній комунікації, визначає три основні підходи. Один із них висловлює так звану «популярність з точки зору», згідно з якою Інтернет забезпечує можливість прямого впливу на уряд (без посередників) та його політику. Згідно з комунікативною точкою зору, основна функція Інтернету – у формуванні і розвитку «співтовариств» різних рівнів (навіть на рівні держав). Концепція «прискороного плюралізму» доводить, що Інтернет сприяє дробленню сучасної політичної системи відповідно до економічних інтересів політичних груп і переходу до гнучкої системи, заснованої на різних стратегіях впливу політичних груп, а також сприяє децентралізації контролю над приватними засобами масової інформації, перешкоджає тенденції укрупнення засобів масової інформації [4, с. 100-102].

Варто погодитися з думкою російської дослідниці О. Морозової: «Перенесення політичними акторами частини своєї комунікаційної діяльності в Інтернет-середовище сприяє формуванню принципово нового типу інтерактивної комунікації» [11]. Отже, перспективний потенціал Інтернету на сьогодні – саме в залученні громадян до політичних процесів та реальних можливостях для політичних змін.

Далі слід розглянути позитивні та негативні прояви політичної комунікації, зважаючи на її функціонування в інформаційному суспільстві.

Залежно від спрямованості застосування потенціал Інтернету може використовуватися для підвищення рівня участі в політиці або для тотального контролю з боку держави над своїми громадянами. Розвиток сучасних технологій може бути використано для встановлення своєрідного режиму медіакратії.

Наприклад, дослідник А. Соловйов звертає увагу, що стихійно Інтернет розвивався лише на початковому етапі. Поступово ситуація змінилася, і державні органи в ряді країн стали намагатися контролювати Інтернет-комунікації. І хоча абсолютний контроль за мережею, так само як і її закриття, практично неможливе, усе ж Китай, Північна Корея і ще майже два десятка країн ввели в себе систему непрямого державного контролю над Інтернет-комунікаціями [13, с. 268].

М. Грачов, узагальнюючи думку сучасних дослідників, застосовує такі поняття, як «медіаімперіалізм»,

«культурний імперіалізм» і навіть «інформаційно-фінансовий тоталітаризм». На його думку, інтернаціоналізація інформаційного простору більше сприяла не процесам національного визволення і розвитку, а навпаки, ослабленню культурного суверенітету й автономії, посиленню економічної та політичної залежності держав «третього світу», а останнім часом також і колишніх соціалістичних країн Центральної та Східної Європи [6].

Однак, на думку більшості вчених, Інтернет дозволяє радикально підвищити ефективність державного механізму як у швидкості обслуговування, так і в його ціні. Одним із прикладів може стати впровадження електронного уряду. В основі ідеї електронного уряду знаходиться подання про державу як про інститут, покликаний ефективно задовольняти насувні потреби суспільства. На думку В. Дрожжинова та А. Штрика, суть електронного уряду полягає у використанні віртуального простору для вдосконалення моделей надання послуг та підвищення ефективності функціонування органів влади та державних установ [8].

Політична комунікація в рамках концепції «електронного уряду» має кілька найважливіших напрямів:

– G2G («government-to-government»), або обмін інформацією між різними державними службами, підрозділами та відомствами;

– G2B («government-to-business»), тобто комунікація державних служб із комерційними та громадськими структурами;

– G2C («government-to-citizen») – відносини між громадянами і державою [2].

Відповідно до цих напрямів, дослідники виділяють значні переваги в «електронних урядах» перед традиційними [8]:

а) зниження вартості транзакцій;

б) підвищення обізнаності громадян про послуги та політику урядових органів;

в) поліпшення використання баз даних;

г) підвищення відкритості суспільства;

д) удосконалення державного устрою.

Перші плоди реалізації ідеї електронного уряду породили в широких колах громадськості уявлення про те, що кінцевим результатом упровадження «електронного уряду» є еволюція сучасної представницької демократії в систему «електронної демократії».

Вона, у свою чергу, передбачає використання персональних комп'ютерів та комп'ютерних мереж об'єднання інтересів громадян і прийняття рішень (шляхом наради і голосування) [4, с. 105].

Електронна демократія успішно розвивається в західній Європі та США за допомогою таких явищ, як комп'ютерне лобювання (використання комп'ютерних мереж у ролі інформаційного ресурсу для лобювання; прямий інформаційний тиск через комп'ютерні мережі; використання комп'ютерних мереж для приватного спілкування з особами державної влади або органів місцевого самоуправління), онлайн-голосування (участь громадян у виборчих компаніях у системі онлайн), формування кібер-партій (політичних Інтернет-партій, які не передбачають інституту формального членства в них).

Тому слід погодитись із думкою Н. Чорної та Т. Аксентьевої: «Використання в політичній сфері новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій, безперечно, розширює можливості політичної участі та становлення різних форм е-демократії – механізмів комп'ютерно-опосередкованої політичної комунікації, що відповідає потребам інформаційного суспільства» [20].

Отже, політична комунікація в інформаційному суспільстві має свої особливості: вона передбачає обмін політичною інформацією між учасниками політичної системи за допомогою технічних засобів зв'язку та у віртуальній мережі. Саме технічна революція стимулює розвиток нового формату суспільних зв'язків – «мережевого суспільства». Вирішальну роль у цьому процесі відіграє Інтернет. Він не тільки поширює інформацію і формує транскордонні потоки, але й виступає ядром створення нових технічних засобів зв'язку.

Позитивними проявами політичної комунікації в інформаційному суспільстві є становлення електронної демократії та, як наслідок, електронного уряду. Такі сучасні форми політичної участі громадян формують новий тип інтерактивної комунікації, яка характеризується високою активністю, гіпермобільністю та плюралізмом точок зору. Однак існує загроза використання сучасних технологій для встановлення режиму медіакратії чи «медіаімперіалізму», коли влада узурпує інформаційні ресурси у своїх руках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белл Д. Социальные рамки информационного общества [Электронный ресурс] / Д. Белл // Новая технократическая волна на Западе. – Режим доступа : <http://www.alt-future.narod.ru/Future/bell.htm>.
2. Быков И. Сетевая политическая коммуникация: Теория, практика и методы исследования : [монография] [Электронный ресурс] / И. Быков // Научная электронная библиотека. – Режим доступа : <http://elibrary.ru/item.asp?id=20235938>
3. Бориснев С. Социология коммуникации : [учеб. пособие для вузов] [Электронный ресурс] / С. Бориснев // Схемо.рф. Социология. – Режим доступа : <http://xn--e1aogju.xn--p1ai/shemy/sociologija/borishn-v-s-v-sociologija-komunikaci-ucheb-posobie-dlja-vuzov-2003-270-s>.
4. Вершинин М. Политические коммуникации в информационном обществе: перспективные направления исследований / М. Вершинин // Актуальные проблемы теории коммуникаций. Сборник научных трудов. – СПб. : Изд-во СПбГПУ, 2004. – С. 98–107.
5. Гнатюк О. Основы теории коммуникации : [учебное пособие] [Электронный ресурс] / О. Гнатюк // Кнорусмедиа. Цифровые проекты. – Режим доступа : http://www.knorusmedia.ru/db_files/pdf/2193.pdf.
6. Грачев М. Политика: коммуникационное измерение : [монография] [Электронный ресурс] / М. Грачев // Библиотека Михаила Грачева. – Режим доступа : http://grachev62.narod.ru/Grachev/grachev2011_1.html.
7. Денисюк С. Технологічні виміри політичної комунікації : [монографія] [Електронний ресурс] / С. Денисюк // Видавництво Вінницького національного технічного університету. – Режим доступу : <http://publish.vntu.edu.ua/txt/Denisuk-TehnologVimiriPolitKomunikacii386.pdf>.
8. Дрожжинов В. Электронное правительство информационного общества [Электронный ресурс] / В. Дрожжинов, А. Штрик // PC Week. Компьютерная неделя. – Режим доступа : <http://www.pcweek.ru/themes/detail.php?ID=54207>.
9. Кастельс М. Галактика Интернет: Размышления об интернете, бизнесе и обществе [Электронный ресурс] / М. Кастельс // Bookmate. – Режим доступа : <https://bookmate.com/reader/hvypg4sr>.

10. Модель Лассуэлла [Электронный ресурс] // Мелочи журналистики. – Режим доступа : http://its-journalist.ru/Articles/model_lassuel.html.
11. Морозова. О. Политическая Интернет-коммуникация: ее роль, функции и формы / О. Морозова [Электронный ресурс] // Политическая лингвистика. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/politicheskaya-internet-kommunikatsiya-ee-rol-funktsii-i-formy>.
12. Политическая коммуникация и СМИ. Политология [Электронный ресурс] // Методические рекомендации для самостоятельной подготовки студентов всех специальностей. – Режим доступа : <http://www.twirpx.com/file/642895/>.
13. Политические коммуникации : [учеб. пособие для студентов вузов] / Ю. Ю. Петрунин и др. ; [под ред. А. И. Соловьева]. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 332 с.
14. Политический процесс: основные аспекты и способы анализа : сборник учебных материалов / [Электронный ресурс] [под ред. Е. Мелешкиной] // Политнаука. – Режим доступа : <http://www.politnauka.org/library/uchebnik/meleshkina.php>.
15. Политология : [учебное пособие] [Электронный ресурс] / [под ред. А. Тургаева, А. Хренова] // Scribd. – Режим доступа : <http://www.twirpx.com/file/384195/>.
16. Почепцов Г. Теория коммуникации / Г. Почепцов [Электронный ресурс] // Полка букиниста. – Режим доступа : http://polbu.ru/pochepcov_communications/.
17. Современная политическая коммуникация : [учебное пособие] [Электронный ресурс] / [отв. ред. А. Чудинов] // Единое окно доступа к образовательным ресурсам. – Режим доступа : <http://window.edu.ru/resource/014/67014>.
18. Тихомирова С. Зв'язки з громадськістю [Электронный ресурс] / С. Тихомирова – Режим доступу : <http://do.gendocs.ru/docs/index-19973.html?page=9>.
19. Тоффлер Э. Третья волна [Электронный ресурс] Э. Тоффлер // Библиотека гумер – культурология. – Режим доступа : <http://www.twirpx.com/file/384195/>.
20. Чорна Н. Тенденції в розвитку політичної комунікації в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / Н. Чорна, Т. Авксентьева // Electronic Archive of Kharkov National University of Radioelectronics. – Режим доступу : <http://open-archive.kture.kharkov.ua/handle/123456789/312>.

Н. А. Громадская,

*Черноморский государственный университет имени Петра Могилы,
г. Николаев, Украина*

О. В. Акетинна,

*Черноморский государственный университет имени Петра Могилы,
г. Николаев, Украина*

СОВРЕМЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПОЛИТИЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ И ЕЕ ПРОЯВЛЕНИЯ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ

В статье исследуется понятие политической коммуникации и ее современные особенности. Определяются основные черты современного информационного общества, а также ключевая роль Интернета как средства связи. Сформулированы положительные и отрицательные проявления политической коммуникации в информационном обществе.

Ключевые слова: политическая коммуникация; информационное общество; Интернет-пространство; электронное правительство; электронная демократия.

N. Hromadska,

*Petro Mohyla Black Sea State University,
Mykolayiv, Ukraine*

O. Aketina,

*Petro Mohyla Black Sea State University,
Mykolayiv, Ukraine*

MODERN FEATURES OF POLITICAL COMMUNICATION AND ITS MANIFESTATIONS IN THE INFORMATION SOCIETY

In the last decade there have been radical changes in information technology. Progress in the development of modern means of communication spurred globalization in the world, speeded up the process of communication. It has become more technological and acquires new qualities such as «feedback» By lexicon added concepts such as «e-government», «communication Democracy», «e-citizenship».

It is worth mentioning luminaries study communication processes in politics, which include H. Lassuel (mass communication, propaganda), H. Blumer, D. Rismen (theory of mass communication), K. Doych and D. Easton (founders of cybernetic approach and system analysis in political communications) L. Pye and W. Schramm (modernization theory).

Direct impact on the study of contemporary political communication were the founders of the theory of the information society, including D. Bell, J. Galbraith, H.-M. McLuhan, A. Toffler, A. Touraine and others.

The basis for the analysis of functional characteristics and values of political and communication processes are known H. Lassuell's paradigm under which the act of communication is seen as a structure of five components: who transmits, whom the transferor, what transmitting, on which channel, with what result.

By definition, giving H.-J. Schwarzenberg, political communication – the process of transferring political information, which information circulates between the various elements of the political system, and between political and social systems. Based on the research perspective, we can distinguish two main ways of political communication: horizontal and vertical.

The horizontal political communication, especially considering the exchange of information at the level of «individual – individual» «social group – social group», «the state – the state» and so on; while the vertical political communication involves the exchange of information between actors at various levels of «the state – the individual», «the social group – the state» and so on.

Should pay attention to dramatic transformation taking place in all spheres of life (economic, social, cultural, informationallt is about the globalization of the world who have shown themselves revolution in the technical field, the formation of new modes of communication, the use of Internet technologies. These transformations led to the formation of an information society.

The concept of «information society» has gained relevance in the late 1980s in the West and seen as a new period in the development of civilization, due to the electron-technological revolution. The most complete concept of the information society is represented in the works of D. Bell, A. Touraine, Toffler, H. McLuhan, Zb. Brzezinski and others. The information society is characterized by defining the role and high levels of information technology. The main factors of social change are the production and use of information; theoretical knowledge as the highest value becomes the leader of a new social structure, new management models. The dominant role is played by the scope of information services.

One way of determining the development of the information space at the present stage, both within the worldwide community, and at the level of national political communities, is Internet, which is a global planetary information system, a means of unification of various information networks for the transfer and exchange of information between countries, regions, organizations and individuals.

Scientists are concerned that the Internet has developed spontaneously only at the initial stage. Gradually the situation changed, and government agencies in several countries were trying to control the Internet communication (China, North Korea).

M. Hrachov which summarized according to researchers, uses terms such as «media imperialism», «cultural imperialism» and even «financially-information totalitarianism». In his view, the internationalization of the information space to a greater extent contributed not a process of national liberation and development, but rather the weakening of cultural sovereignty and autonomy, strengthening economic and political dependence of States «third world», and recently also the former socialist countries of Central and Eastern Europe.

However, according to most scholars, the Internet radically increase the effectiveness of the government machinery, both in speed of service, and in its price. One example may be the introduction of e-government. The idea of e-government is the idea of the state as an institution designed to efficiently meet the actual needs of society. The essence of e-government is the use of virtual space to improve service delivery models and improve the efficiency of government and public institutions.

Keywords: political communication; information society; Internet, e-government; e-democracy.

Рецензенти: Семенченко Ф. Г., д. політ. н., професор, Херсонський національний технічний університет, м. Херсон;

Бобіна О. В., к. і. н., доцент, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв.